

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 4. september 2023

Orientering nr. 13/ 2023

Tidligere IA-formand advarer mod statsdannelse

I et debatindlæg på mediet Altinget Arktis giver tidligere IA-formand Aqqaluk Lyngé udtryk for, at et selvstændigt Grønland på nuværende tidspunkt ikke har gode chancer for at blive anerkendt af verdenssamfundet. I en opfølgende artikel i nyhedsmediet Sermitsiaq den 1. september citeres Aqqaluk Lyngé for at have udtalt: *"Statsdannelse er ikke den vej en befolkning på 56.000 mennesker i et kæmpestort område umiddelbart kan gå. Vi vil blive opslugt af en større magt, hvis vi ikke holder fast i rigsfællesskabets muligheder"*.

Ifølge Aqqaluk Lyngé er den internationale situation for anspændt til, at det er realistisk at danne en selvstændig grønlandsk stat på nuværende tidspunkt, og free association er en blindgyde. I stedet bør mulighederne i selvstyreloven udnyttes. Til nyhedsmediet Sermitsiaq udtaler Aqqaluk Lyngé: *"Det gode ved selvstyreordningen er, at vi er anerkendt som et folk med ret til politisk selvstændighed"* og fortsætter: *"Jeg drømmer som alle andre om, at vi bliver selvstændige, men der er nogle forhold lige nu, der gør, at verdenssituationen er usikker"*.

Den tidligere partiformand mener, at den nuværende koalition i stedet for selvstændighed bør fokusere på at forbedre borgernes levevilkår ved at mindske uligheden og skabe en mere bæredygtig økonomi. Desuden ser han store muligheder for Grønland ved at forbedre forholdet til Danmark og gå sammen i eksempelvis kampen mod klimaforandringerne.

Nye målsætninger for uddannelsesområdet

Naalakkersuisut udgav den 18. august 2023 en ny uddannelsesplan. I den nye uddannelsesplan konstateres det, at målene i den tidligere uddannelsesstrategi ikke kan opnås. I perioden 2002-2005 var tendensen, at uddannelsesniveaet steg med ca. 3,3 pct. enheder pr. år, og i perioden 2018-2021 var tendensen, at uddannelsesniveaet kun steg svagt med ca. 0,2 pct. enheder pr. år.

Det konstateres ligeledes, at det generelle niveau i folkeskolen falder. Derudover viser eksamensresultater, at det generelle niveau i folkeskolen er faldende, hvilket ventes at betyde faldende studieaktivitet de kommende år – særligt for drenge.

På baggrund af analyserne af det nuværende uddannelsesniveau konkluderer Naalakkersuisut, at kun få af målene i Uddannelsesstrategien fra 2015 vurderes sandsynlige at indfri inden 2024.

Naalakkersuisut vil derfor udarbejde nye og mere realistiske mål, hvorfor der i 2023 vil blive formuleret en ny strategi, skriver Naalakkersuisut.

I forhold til problemerne i folkeskolen vil Naalakkersuisut i 2023 bl.a. have fokus på at styrke kvaliteten gennem revision af bl.a. læreplaner og forlagsstrategi.

Ny hjemmeside om indsamling og forskning i Genetiske Ressourcer

Den 31. august 2023 lancerede Naalakkersuisut en ny hjemmeside: www.GovGen.gl, der i overensstemmelse med Naalakkersuisuts forskningsstrategi skal gøre det nemmere for forskere og institutioner at finde information og ansøge om tilladelse til at udnytte genetiske ressourcer, og som præciserer, at forskningsresultater skal være let tilgængeligt for alle.

Hjemmesiden gør det muligt for forskere og andre interesserede at søge information om gældende regler, finde ansøgningsskemaer og rapporteringsskemaer. Derudover er det muligt at se en oversigt over tidligere udførte studier, deres fokusområde samt geografiske lokation.

Med en tilladelse til at udnytte genetiske ressourcer i forskningsregi forpligter forskere og institutioner sig til at informere Naalakkersuisut om alle publikationer, der bygger på de indsamlede ressourcer. Disse informationer vil fremover blive delt på hjemmesiden, og i højere grad skabe gavn for både lokale og forskere.

Krydstogtskibe skaber debat

En foreløbig opgørelse fra Visit Greenland viser, at Grønland i år får 626 krydstogtsanløb og flere tusinde turister. I den forbindelse har der, ifølge formanden for Fisker og Fangerforeningen (KNAPK), Nikkulaat Jeremiassen, været en episode i Nord- og Østgrønland, hvor fangere oplever, at de store skibe ødelægger deres muligheder for fangst af bl.a. narhvaler. KNAPK har ligeledes en bekymring i forhold til krydstogtskibenes miljøpåvirkning herunder udledning af spildevand og luftforurening fra skibene.

Det store antal krydstogtskibe presser også det grønlandske sundhedsvæsen. Ifølge sundhedsvæsenet er det de mange turister ombord på krydstogtskibe med høj gennemsnitsalder og med mange sygdomme, som samlet set udgør en udfordring. På den baggrund har sundhedsvæsenet ansat en person, der alene beskæftiger sig med at varetage den administration, der følger af de mange kontakter til sundhedsvæsenet.

Den megen fokus på området har fået medlem af Inatsisartut Nivi Olsen(D), til at stille Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Handel, Vivian Motzfeldt nogle spørgsmål om krydstogsturismen. I sit svar den 28. august 2023 skriver Vivian Motzfeldt bl.a.: *"Krydstogsturismen er i lighed med andre sektorer i turismeerhvervet en aktivitet som Naalakkersuisut ønsker at fremme, således det kan bidrage med en større økonomisk gevinst fremadrettet. Det er derfor ikke et mål at begrænse krydstogterhvervet i sig selv. Der er en stor variation af krydstogtselskaber og skibstyper. De skibe, der fremadrettet bidrager mest til vores økonomi, engagerer lokalt forankrede aktører, ansætter grønlandske arbejdstagere og forurener mindst ønsker vi at tiltrække, fremfor de, der gavner vort land mindst".*

Naalakkersuisut ønsker en fortsat bred dialog med befolkningen om den fremtidige turisme. Det skal være det grønlandske folk, der skal definere turismen, og har klare ønsker og mål for, hvilke turister og hvor mange man ønsker at tiltrække.

Flere flyrejsende

En ny opgørelse fra den 31. august 2023 udgivet af Grønlands Statistik viser, at 54.362 passagerer rejste med rutefly fra de seks udenrigslufthavne i 1. halvår 2023. Det svarer til en stigning på 14,7 pct. i forhold til samme periode året før.

Nedenstående tabel viser, at det samlede antal passagerer i 2023 nu overgår tallene fra 2019, som er det seneste hele år uden Corona restriktioner, der påvirkede flytrafikken.

Tabel 1. Passagerer på rutefly, juli 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Kangerlussuaq . . .	38.645	14.956	13.786	39.096	43.299
Nuuk	2.679	854	143	2.373	3.388
Kulusuk	2.713	227	0	2.296	2.437
Ilulissat	1.778	90	0	970	1.751
Nerlerit Inaat . . .	476	202	28	381	396
Narsarsuaq	2.350	45	0	2.289	3.091
I alt	48.641	16.374	13.957	47.405	54.362